

Bespreeknotitie presidium: Terug naar fysiek vergaderen

GRIFFIE | 14-05-2020

Nu het kabinet de maatregelen voor corona steeds verder versoepelt, is het raadzaam te bekijken hoe de raad wellicht ook weer fysiek bijeen zou kunnen komen. Op de griffie horen we deze wens terug van raadsleden. Dat is begrijpelijk; de digitale vergadering werkt, maar daar is eigenlijk alles wel mee gezegd. Het is veel minder persoonlijk en aansprekend en het komt de kwaliteit van het debat en daarmee van besluitvorming zeker niet ten goede. In deze bespreeknotitie voor het presidium de overwegingen, maatregelen en mogelijke scenario's om fysiek vergaderen (geleidelijk) te hervatten.

Overwegingen voor/tegen fysiek vergaderen

1. Het mág en wordt minder uitzonderlijk, fysiek vergaderen is geen 'slecht voorbeeld' meer.

Voor gemeenteraden gold al een uitzondering, zij mochten al fysiek bijeen komen. Maar een argument om dat niet te doen was dat we daarmee niet het gewenste voorbeeld gaven. Met ingang van 1 juni mogen bioscopen, theaters en restaurants weer open met een maximum 30 personen. Dan wordt de uitzondering voor de raad minder 'uitzonderlijk' (wij zijn met raad, college en griffie immers met ongeveer 38 mensen). Het kabinet hoopt per 1 juli zelfs 100 mensen toe te kunnen staan in bioscopen e.d. mits met 1,5 meter afstand. Dan zou een fysieke vergadering van de raad prima passen in het 'nieuwe normaal' als wij 1,5 meter afstand kunnen garanderen. Het is dan dus niet meer van belang om fysieke vergaderingen te vermijden om het goede voorbeeld te geven.

2. Een combinatie van fysiek en digitaal mag niet.

De tijdelijke speedwet digitaal vergaderen staat geen combinatie toe in de raadsvergadering van fysieke én digitale deelnemers. De locatie van de vergadering is ofwel de fysieke raadszaal waar deelnemers fysiek aanwezig zijn, ofwel een virtuele raadszaal zoals Pexip en dan moeten alle deelnemers daar online aan deelnemen. Een deel van die deelnemers kunnen nog best samen fysiek in een raadszaal zitten, maar zij moeten daar dan allemaal afzonderlijk met een laptop zitten om in te loggen op de virtuele raadszaal en dáár (dus online) vindt de vergadering plaats. (Het is dan ook wellicht niet wenselijk als een deel van de deelnemers aan de digitale raadsvergadering gezamenlijk in de raadszaal zit, aangezien daar dan een schaduwvergadering plaats zou kunnen vinden.)

Het is wellicht wel mogelijk om commissievergaderingen (wat bij ons politieke avonden en thema-avonden zijn) wel in een combinatie van fysiek en digitaal te laten plaatsvinden. Maar voor die bijeenkomsten geldt net als voor raadsvergaderingen dat zij openbaar te volgen moeten zijn. En dat kan ons systeem niet, wij kunnen ofwel de beelden van de camera's uit de raadszaal uitzenden en opnemen ofwel de vergadering in Pexip. Dat betekent dat we idealiter echt voor elke vergadering kiezen voor óf een fysieke óf een digitale vergadering.

3. Fysieke vergaderingen brengen raadsleden met klachten en uit kwetsbare groepen in een lastig parket.

Voor iedereen met (milde) verkoudheidsklachten is het devies nog altijd om zoveel mogelijk thuis te blijven (waar je dat normaal bij een raad waarschijnlijk niet zou doen met milde klachten). Al geldt op deze richtlijn wel een uitzondering voor mensen in cruciale beroepen of vitale processen, het valt wellicht te beargumenteren dat dit ook voor raadsleden in een raadsvergadering geldt. Heb je echter ook koorts en benauwdheid, dan moet je echt thuisblijven. En heeft een van je huisgenoten koorts en/of benauwdheid, dan is het devies ook om thuis te blijven. (Al geldt ook hier weer de uitzondering voor mensen in cruciale beroepen en vitale processen.)

Mensen uit risicogroepen (ouder dan 70 jaar of met een onderliggende aandoening, zie de lijst [op de site van het RIVM](#)) wordt geadviseerd om extra voorzichtig te zijn en zoveel mogelijk thuis te blijven. Dit is alleen een advies en geen dwingende maatregel, maar dat brengt raadsleden uit deze risicogroepen (en dat zijn meerdere raadsleden in Woerden) wel voor een lastige keuze. Zij moeten dan overwegen of zij bereid zijn dat gezondheidsrisico te lopen. Zij kunnen immers niet op enige andere wijze deelnemen aan een fysieke raadsvergadering. Als zij ervoor kiezen niet aanwezig te zijn, hebben zij ook geen stem in de besluitvorming. (Dat is normaal ook het geval bij afwezigheid, maar dat is nu wellicht voor een groter deel van de raad en voor een langere periode aan de orde.)

Voorwaarden en maatregelen: wat zou kunnen?

Zoals gezegd, de raad mag nu al fysiek vergaderen. Het kabinet stelt dat een raad fysiek mag vergaderen met maximaal 100 aanwezigen. Dat maximum leidt bij ons dus nooit tot problemen.

Aanwezigen moeten onderling een afstand van 1,5 meter kunnen bewaren. Dat is in onze raadszaal uitgemeten en het hangt erom of dat past. We kunnen maximaal 31 plekken met voldoende afstand creëren aan de tafels in het midden, de hoge tafels aan de zijkant en op de tribune. Als we eventueel een enkeling in het midden zetten of in een hoek zouden we nèt uit kunnen komen (waarbij nooduitgangen niet geblokkeerd mogen worden). (Uitgaande van 31 raadsleden + 1 voorzitter + 1 griffier + 1 plaats waar de verschillende wethouders elkaar eventueel kunnen afwisselen en waar ook sprekers eventueel van gebruik kunnen maken.)

Kanttekeningen daarbij:

- Wethouders moeten in de hal wachten totdat zij deelnemen vanaf de 'wisselplek'.
- Inspreken door inwoners moet mogelijk blijven. Sprekers zijn echter alleen in de raadszaal aanwezig tijdens hun eigen inspraak en worden direct daarna weer de zaal uit begeleid.
- Extra griffieondersteuning kan ook in de hal plaatsnemen.
- Publiek kan de vergadering alleen via de live uitzending volgen en is niet welkom op de tribune.
- Ambtelijke ondersteuning door medewerkers kan wellicht vanuit elders in het pand of vanaf huis middels digitale verbinding met de wethouders plaatsvinden. (Waarbij rekening moet worden gehouden met een vertraging in de uitzending van een halve tot een hele minuut.)
- Om de onderlinge afstand te bewaken zullen raadsleden niet allemaal aan de ronde tafel kunnen plaatsnemen maar worden zij verspreid door de zaal. Zij zullen dus überhaupt niet allemaal aan een tafel kunnen zitten, het is noodzakelijk mensen op de tribune te plaatsen. Zij kunnen wel

allen een microfoon krijgen, zij zullen echter niet allen in close-up in beeld kunnen zijn omdat de cameraposities op de reguliere zetels gericht zijn. Woordvoerders per fractie zouden aan de ronde tafel kunnen zitten zodat zij goed in beeld zijn. Het wisselen van woordvoerders is echter niet goed mogelijk omdat er niet voldoende ruimte is om elkaar te passeren en 1,5 meter afstand in acht te houden. Ook zouden de tafels en microfoons bij elke wisseling gereinigd moeten worden.

Overige maatregelen:

- Er moet een route komen door de zaal met een vaste volgorde om de zaal binnen te komen en te verlaten zodat deelnemers elkaar niet hoeven te passeren.
- Bij entree en vertrek kan hierbij eventueel gebruik gemaakt worden van de nooduitgangen achter in de zaal.
- Toiletbezoek is tijdens de vergadering niet mogelijk omdat het niet mogelijk is elkaar met voldoende afstand te passeren.
- Catering kan niet in de zaal geboden worden. Iedere deelnemer neemt zelf desgewenst drinken mee naar de eigen plaats (vanaf huis of uit de automaat op de hal).
- Ieder raadslid neemt een eigen pen mee om de presentielijst te tekenen.
- Er komt een desinfectiezuil in de centrale hal van het gemeentehuis te gebruiken bij entree.
- Parallele fysieke sessies moeten zoveel mogelijk vermeden worden zodat het totaal aantal aanwezigen in het gemeentehuis op hetzelfde moment beperkt blijft.
- De borrel achteraf vervalt.

CONCLUSIE: Het is op dit moment met het huidige meubilair en de huidige opstelling in de raadszaal, net mogelijk om met de voltallige raad te vergaderen in onze raadszaal. Maar het is zeer krap en de indeling laat te wensen over omdat iedereen over de hele zaal verspreid plaats moet nemen (bij voltallige aanwezigheid ook in het midden). Voor de korte termijn (tot de zomer), hebben we in de raadszaal alleen deze mogelijkheid verkend om te zien hoe we relatief snel het fysiek vergaderen weer op zouden kunnen pakken. Het is niet onwaarschijnlijk dat maatregelen als 1,5 meter onderlinge afstand nog geruime tijd nodig zullen zijn. We zullen dan ook voor het zomerreces uitgebreider kijken naar de mogelijkheden om de raadszaal hier wat meer structureel anders op in te richten, al dan niet met ander (tijdelijk) meubilair. Hier zullen zeer waarschijnlijk kosten aan verbonden zijn en we moeten hierbij rekening houden met het multifunctioneel gebruik van de raadszaal (bruiloften bijvoorbeeld).

We hebben ook kort naar mogelijkheden buiten de raadszaal gekeken. Het restaurant op de eerste verdieping is de enige andere grote ruimte waar onze voltallige raad op korte termijn waarschijnlijk wel in past. Ook dat zou vragen om losse stoelen die verspreid door de ruimte staan. Het grote nadeel van die ruimte is echter dat wij daar op dit moment geen mogelijkheden hebben om de vergadering in beeld en geluid op te nemen en live uit te zenden. Dat laatste zijn we wel verplicht omdat de vergadering openbaar moet zijn en niet bezocht kan worden.

Mogelijke scenario's

1. Raadsvergaderingen fysiek en overige bijeenkomsten digitaal

De raadsvergadering is het hart van de lokale politiek en daarmee gevoelsmatig wellicht de meest urgente vergadering om weer fysiek te organiseren. Om de hoeveelheid momenten van fysiek contact te beperken en langzaam op te bouwen, zouden de politieke avonden, thema-avonden en andere bijeenkomsten voorlopig digitaal plaats kunnen vinden.

Voordelen:

- De echte besluitvorming krijgt weer meer momentum.
- Voor inwoners is de raadsvergadering ook de meest aansprekende/belangrijke vergadering.
- Door overige avonden niet fysiek te doen, beperken we het aantal verschillende mensen dat fysiek deelneemt (fractieassistenten nemen dan alleen digitaal deel).

Nadelen:

- De raadsvergadering kent relatief ook altijd het hoogste aantal deelnemers, dus hier lopen we echt tegen de grenzen van de 1,5 afstandsnorm aan.
- Raadsleden met klachten en raadsleden uit risicogroepen komen hiermee in een lastig parket.

2. Politieke avonden met debat fysiek; raadsvergaderingen, thema-avonden en beeld digitaal

Meerdere raadsleden gaven aan dat vooral het debat digitaal aan waarde verliest en dat dit zeker bij gevoelige onderwerpen als de strategische heroriëntatie en de brug problematisch wordt. Het is daarom ook een optie om juist debat plaats te laten vinden tijdens fysieke politieke avonden zodat hier een goed gesprek mogelijk is. De raadsvergadering zou dan een korte digitale raadsvergadering kunnen zijn die enkel gericht is op besluitvorming. Beeldsessies kunnen eventueel ook tijdens de fysieke politieke avonden plaatsvinden als het om belangrijke gevoelige onderwerpen gaat, maar beeldsessies kunnen ook op aparte digitale politieke avonden plaatsvinden om de druk op de fysieke avonden te verlagen. De agendacommissie kan beoordelen welke onderwerpen behandeling tijdens een fysieke politieke avond nodig hebben en welke digitaal plaats kunnen vinden. Wij gaan er daarbij vanuit dat er tijdens fysieke avonden geen parallelsessies zijn om de hoeveelheid bezoekers van het gemeentehuis te beperken.

Voordelen:

- Debat kan weer een echt gesprek worden en is aantrekkelijker voor deelnemers en inwoners.
- Aan debat hóeven alleen woordvoerders deel te nemen, het aantal aanwezigen is dus ruimschoots lager dan bij een raadsvergadering. Dat maakt het gemakkelijker om de onderlinge afstand van 1,5 meter goed te waarborgen.
- Doordat besluit wel digitaal blijft, kunnen alle raadsleden goed deelnemen aan stemming.

Nadelen:

- Raadsleden uit risicogroepen die woordvoerder zijn, staan alsnog voor een dilemma. (Wel brengt aanwezigheid minder risico's met zich mee als er minder mensen zijn.)
- De raadsvergadering verliest hiermee momentum.

3. Combinatie fysiek en digitaal op één avond

Een mogelijke oplossing is om twee vergaderingen na elkaar op één avond te plannen om zo het beste uit scenario 1 en 2 te combineren. Dit voorbeeld kwamen we bij een andere gemeente tegen: eerst fysiek een commissievergadering met alleen woordvoerders aanwezig zodat zij goed het debat kunnen voeren. De overige raadsleden volgen dit vanaf huis. Dan 20 minuten pauze. Dan opent de voorzitter een digitale raadsvergadering waarin alle raadsleden kunnen stemmen. (De raadsleden op het gemeentehuis kunnen ervoor kiezen ofwel snel naar huis te gaan voor de digitale raad, ofwel dit te doen vanaf een van de vergaderkamers daar.)

In de praktijk hebben wij natuurlijk wisselende woordvoerder voor verschillende onderwerpen per fractie. Echter, als alle fracties maximaal twee personen afvaardigen, zijn er nog altijd maximaal 20 raadsleden aanwezig en dat maakt een goede indeling in de raadszaal veel beter werkbaar.

De virtuele raadsvergadering zou dan zoveel mogelijk beperkt kunnen worden tot het formele gedeelte, met name de besluitvorming. Indien mogelijk kunnen insprekers, raadsvragen en moties vreemd al daarvoor besproken kunnen worden.

De voor- en nadelen zijn in principe gelijk als bij scenario 2, met dat verschil dat de beide delen van de avond gevoelsmatig meer bij elkaar horen en meer op een echte raad lijken hierdoor. Ook voor inwoners en geïnteresseerden is het waarschijnlijk aantrekkelijker om te volgen in deze combinatie.

Het nadeel is wel dat het van de fysiek aanwezigen vraagt te schakelen tussen fysiek en digitaal aan het einde van de avond. Voor wie het niet mogelijk is naar huis te gaan, kan er een plaats op het gemeentehuis gereserveerd worden. (In afzonderlijke kamers om een 'schaduwvergadering' te voorkomen.)

4. Alles fysiek

5. Alles digitaal

Fractievergaderingen

Wij kregen al de vraag wanneer het weer mogelijk is om fractievergaderingen op het gemeentehuis te organiseren. Op dit moment wordt bekeken hoe het gemeentehuis langzaamaan weer beperkt kan opstarten, maar de richtlijn blijft ook voor de gemeentelijke organisatie om thuis te werken en digitaal te overleggen, in ieder geval tot 1 september. En het gemeentehuis blijft voorlopig in de avond gesloten op uitzonderingen zoals het gebruik voor raadsvergaderingen en politieke avonden na. Fractieoverleg is voorlopig dus nog niet mogelijk op het gemeentehuis.

Extra: aandachtspunten digitaal vergaderen

De kans is groot dat we uitkomen op een scenario waarbij in ieder geval een deel van de bijeenkomsten van de raad nog digitaal zal plaatsvinden via Pexip. Over het algemeen zijn we tevreden over hoe deze bijeenkomsten tot op heden verlopen. Qua techniek zijn we in het bijzonder tevreden over de mogelijkheid om de vergaderingen vanuit Pexip te koppelen aan het Raadsinformatiesysteem waardoor deze op de gebruikelijke plaats live te volgen zijn en per agendapunt terug te kijken zijn. Voor de inwoners hebben we daarmee een zeer ‘klantvriendelijke’ oplossing weten te realiseren.

Voor een goed verloop van de digitale vergaderingen blijven nog wel een aantal zaken van belang, we vragen alle fractievoorzitters dit in de fractie nogmaals mee te nemen:

- Deelnemers hebben een goede internetverbinding nodig en kunnen het beste zo dicht mogelijk bij een internetaansluitpunt zitten. Bij de meeste raadsleden gaat dit goed, bij een enkeling zien we dit toch regelmatig minder goed verlopen. Het blijft dan ook zaak hier aandacht aan te besteden en we vragen met name fractievoorzitters hierin het voortouw te nemen en dit te bespreken binnen de fractie als men signaleert dat fractiegenoten een slechte verbinding hebben.
- Het blijft ook van belang dat iedereen steeds weer de microfoon uitzet als hij niet zelf aan het woord is. De griffie kan deelnemers op ‘mute’ zetten, maar dit zien deelnemers op dat moment zelf niet. Dat betekent dat zij niet het woord kunnen vragen door te gaan praten en dat is dus geen wenselijke situatie. Daarom zullen wij het belang van goede discipline hierin blijven benadrukken en iedereen nogmaals verzoeken de chatfunctie vooral ook te gebruiken. Dat is ook de weg waarlangs de griffie dergelijke oproepen tijdens een vergadering kan doen. Ook hier hopen we dat fracties elkaar kunnen adviseren en steunen.
- De ‘reguliere’ vergaderdiscipline en -etiquette zoals het respecteren van de voorzitter en collega-raadsleden geldt online net zo goed, ook in de chat. We zien zo nu en dan in de chat grapjes voorbij komen of raadsleden die de voorzitter via de chat corrigeren of adviseren, met name als een microfoon het niet (direct) doet. En eigenlijk geldt tot nu toe altijd dat de voorzitter en/of griffie hier al alert op waren en al mee bezig waren, alleen niet zichtbaar voor iedereen. Net zoals we met elkaar hebben afgesproken dat we dat niet openbaar in een vergadering doen, is het raadzaam dit ook niet via de chat te doen omdat iedereen in de vergadering (inclusief insprekers) dat mee kunnen lezen. Met dit soort zaken kunt u altijd contact opnemen met de griffie, zeker voor technische zaken is Sanne van den Hoek elke digitale vergadering beschikbaar.

Meer informatie over de spoedwet en richtlijnen voor raden:

<https://www.lokale-democratie.nl/antwoorden-op-corona-vragen>